

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **A. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2015, čj. 9 A 353/2014-58,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhal určení, že žalovaný provedl ve věci vedené pod sp. MSP - 271/2014-OK-STIZ/5 zásah do jeho práv, a zákazu pokračovat v této věci v porušování jeho práv.

[2] V reakci na výzvu soudu ke splnění poplatkové povinnosti podal stěžovatel žádost o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že je od roku 2009 dlouhodobě nezaměstnaný díky svévoli soudců a státního aparátu, a proto nemá žádný finanční příjem.

Dodal, že v této věci jedná ve smyslu čl. 23 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a je tím zbaven poplatků za právní služby, soudního poplatku či dalších finančních výloh.

[3] Městský soud stěžovateli spolu s přípisem ze dne 2. 1. 2015, čj. 9 A 353/2014-28, zaslal k vyplnění formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* (dále jen „prohlášení“) s poučením, že musí soudu především doložit, že nemá dostatečné prostředky. Současně jej upozornil, že vyplněný formulář bude sloužit jako podklad pro rozhodnutí soudu o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků.

[4] Stěžovatel v prohlášení uvedl, že nemá žádné příjmy z pracovního či obdobného poměru, z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, z podnikání či jiné samostatně výdělečné činnosti ani z hmotného a sociálního zabezpečení. Žije ve společné domácnosti s manželkou, z důvodu justiční zvlé není zaměstnán a k položce osobního majetku uvedl, že z majetku není žádný finanční příjem. K otázce výdělkových a majetkových poměrů manželky uvedl, že manželka se nesoudí, a konstatoval, že mají společné jmění manželů. Vůči manželce coby své živitelce má dluh ve výši 300 000 Kč. Mezi své výdaje zařadil místní poplatky ve výši 100 Kč měsíčně a dále běžné náklady jako má každý občan České republiky. Doplnil, že jako občan jedná podle čl. 23 Listiny a je od roku 2009 veden na úřadě práce ve Slavkově u Brna.

[5] Městský soud přípisem ze dne 6. 3. 2015, čj. 9 A 353/2014-38, stěžovatele na základě obsahu prohlášení vyzval ke sdělení, z jakých prostředků hradí náklady na zdravotní pojištění a nezbytně nutné výdaje, tj. např. výdaje na stravu, ošacení, osobní hygienu, zdravotní péči.

[6] V odpovědi na výzvu soudu stěžovatel sdělil, že případné náklady na zdravotní pojištění hradí pracovní úřad, kde je pojištěn. K otázce specifikace svých výdajů blíže odkázal na přílohu svého podání označenou jako „*Žaloba proti usnesení ČR-Nejvyšší správní soud v Brně č. j. 10As 194/2014-45 ze dne 9. října 2014*“. Z obsahu této přílohy vyplývá, že označeným usnesením Nejvyššího správního soudu nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků. Ve vztahu ke svým majetkovým poměrům stěžovatel v této příloze uvádí, že pokud jeden z manželů není schopen hradit nezbytné životní náklady, přejímá tuto povinnost druhý partner; pokud se jedná o chybějící údaj o majetku, potom dle stěžovatele žádný zákon neukládá použít movitý nebo nemovitý majetek k zaplacení soudních poplatků, k tomu jsou zákonem určeny pouze finanční prostředky. Stěžovatel dále doložil potvrzení místně příslušného úřadu práce ze dne 14. 2. 2011 a ze dne 2. 10. 2014, že je od 18. 1. 2011 veden v evidenci uchazečů o zaměstnání.

[7] Městský soud žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků nevyhověl, neboť dospěl k závěru, že stěžovatel ani přes opakovanou výzvu soudu neposkytl úplný obraz o svých majetkových poměrech. Neuvedl, z jakých prostředků hradí své nutné výdaje, tj. jak získává finanční prostředky na svou obživu a výši těchto příjmů; ohledně majetku stěžovatel uvedl pouze to, že z něj nemá příjmy, aniž konkretizoval, zda a případně jaký majetek vlastní. Za podstatné pro posouzení podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků městský považoval i majetkové a finanční poměry stěžovatelovy manželky; za zcela nedostatečné proto soud označil pouhý údaj, že se

pokračování

manželka stěžovatele nesoudí a nemá žádný finanční příjem. Závěrem městský soud konstatoval, že na projednávanou věc nedopadá ani stěžovatelem namítaný čl. 23 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

II. Kasační stížnost

[8] Stěžovatel podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Jednotlivé závěry městského soudu označil za nesprávné, nezákonné a protiústavní. Předsedkyně senátu dle stěžovatele překrucuje právo a zneužívá zákonů k jinému účelu, než jsou určeny; dochází k potlačování jeho práva na soudní či jinou ochranu dle Listiny. Je přesvědčen, že svoji žádost o osvobození od soudních poplatků řádně doložil a odůvodnil; neztotožnil se ani se závěrem soudu o nemožnosti aplikace čl. 23 Listiny.

[9] Řízení bylo dále dle stěžovatele zatíženo zmatečností, neboť rozhodování ve věci poplatků nepatří do rozhodovací pravomoci senátu.

[10] Závěrem stěžovatel namítl podjatost členů rozhodujícího senátu městského soudu. Současně požádal, aby bylo ve věci nařízeno jednání.

[11] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je přípustná; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán.

[13] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že s ohledem na povahu sporu netrval na zaplacení soudního poplatku ani na splnění podmínky povinného zastoupení (srov. závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19).

[14] Předmětem sporu je v dané věci posouzení, zda byly v řízení před městským soudem u stěžovatele dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Předpoklady pro osvobození od soudních poplatků soudem zakotvuje ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), které stanoví, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.*

[15] Městský soud dospěl v dané věci k závěru, že stěžovatel nedostatek prostředků na zaplacení soudních poplatků řádně netvrdil ani neprokázal. Nejvyšší správní soud prostudoval obsah předloženého soudního spisu a s názorem městského soudu ztotožňuje. Dle shora citovaného ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., které zakotvuje podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, je pro rozhodnutí soudu o osvobození od

soudních poplatků stěžejní, aby účastník řízení doložil, že nemá dostatečné prostředky. Citované "doložení" je praxí soudů formalizováno a účastníci žádající o osvobození od soudních poplatků jsou vyzýváni k poskytnutí komplexních informací potřebných pro rozhodnutí soudu formou prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech. Tímto prohlášením soud účastníkům mimo jiné sděluje, jaké údaje považuje v řízení o osvobození od soudních poplatků za relevantní a nezbytné. Stěžovatel byl městským soudem přípisem ze dne 2. 1. 2015 jednoznačně informován, že údaje uvedené v prohlášení budou soudu sloužit jako podklad pro rozhodnutí o jeho žádosti.

[16] V prohlášení je v oddílu VIII. - Osobní majetek zcela jednoznačný pokyn, aby žadatel uvedl veškerý majetek větší hodnoty, který mu v době podání potvrzení patří, a to včetně majetku, jenž má se svým manželem ve společném jmění. Stěžovatel navzdory břemenu tvrzení a břemenu důkaznímu uvedl pouze obecné prohlášení, že mu z majetku neplyne žádný finanční příjem, aniž tento majetek jakkoli konkretizoval. Obdobně stěžovatel v rozporu s požadavkem vyjádřeným v prohlášení nespecifikoval a nevyčíslil své měsíční výdaje. Prohlášení neobsahuje informace, které by objektivně vypovídaly o finanční situaci stěžovatele, tedy z jakých prostředků si hradí své nutné výdaje, které dle jeho slov má každý občan, co za tyto výdaje dle svého mínění považuje a v jaké se měsíčně pohybují výši.

[17] Z takových údajů neměl městský soud možnost posoudit finanční a majetkovou situaci stěžovatele. Městský soud stěžovatele k doplnění chybějících údajů v prohlášení vyzval a označil údaje, které jsou pro účely jeho posouzení rozhodné. Stěžovateli přitom vysvětlil, jaké negativní důsledky pro něj může mít nesplnění výzvy soudu. Povinností stěžovatele bylo tyto skutečnosti uvést. Stěžovatel reagoval odkazem na přílohu označenou jako „*Žaloba proti usnesení ČR-Nejvyšší správní soud v Brně č. j. 10As 194/2014-45 ze dne 9. října 2014*“, z jejíhož obsahu lze dovozovat, že se ohrazoval vůči povinnosti uvést v prohlášení i majetek, ze kterého neplyne žádný finanční příjem, a dále že jeho životní náklady hradí manželka. K povinnosti uvádět v prohlášení všechny požadované údaje (tj. i údaje o veškerém majetku) odkazuje Nejvyšší správní soud na již shora uvedené. V souladu s názorem městského soudu považuje Nejvyšší správní soud dále za nutné zdůraznit, že pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků jsou podstatné i příjmy manželky. Požadavek na vyplnění výtěžkových a majetkových poměrů manželky není samoúčelný, a to zejména s ohledem na institut společného jmění manželů, na jehož existenci stěžovatel sám v obecné rovině poukázal. Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postup městského soudu byl zcela v souladu se zákonem, městský soud nad rámec své povinnosti opakovaně vyzval stěžovatele k doplnění rozhodných údajů a podklady předložené stěžovatelem zcela správně hodnotil jako neúplné a nezpůsobilé meritornímu hodnocení majetkových a sociálních poměrů stěžovatele.

[18] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s městským soudem i v závěru ohledně dopadu čl. 23 Listiny na projednávanou věc; aplikace citovaného článku byla stěžovateli ostatně dostatečně ozřejmena již v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2014, čj. 10 As 194/2014-45.

[19] K namítané zmatečnosti řízení před městským soudem, kdy dle stěžovatele ve věci nesprávně rozhodoval senát, lze konstatovat, že v daném případě byla ve věci žádosti

pokračování

stěžovatele o osvobození od soudních poplatků oprávněna rozhodovat předsedkyně senátu. Tato skutečnost však sama o sobě nepředstavuje pochybní, pro které by bylo nutné rozhodnutí městského soudu zrušit, neboť stěžovatel nebyl nijak krácen na svých právech; naopak se mu dostalo vyššího procesního standardu.

[20] Stěžovatel uplatnil též námitku podjatosti soudkyň rozhodujícího senátu městského soudu. Nejvyšší správní soud konstatuje, že dle ustanovení § 8 odst. 5 s. ř. s. může účastník řízení namítnout podjatost soudce ve lhůtě jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; k později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Informace o tom, kterému senátu městského soudu byla projednáváná věc přidělena a jak zjistit jeho složení, byla stěžovateli oznámena již přípisem ze dne 1. 12. 2014, který byl stěžovateli doručen dne 18. 12. 2014. Stěžovatel byl tímto přípisem řádně poučen o možnosti uplatnit námitku podjatosti včetně jejích obsahových náležitostí. Stěžovatel mimo to je (a v milosti byl) účastníkem mnoha soudních sporů, o otázkách vedení soudního řízení byl proto poučován opakovaně. Nyní projednávanou kasační stížnost, ve které byla námitka podjatosti vznesena, stěžovatel podal dne 5. 8. 2015, nadto bez uvedení jakýchkoli důvodů a skutečností, z nichž je dovozována. Z uvedeného časového sledu řízení před městským soudem je zřejmé, že podaná námitka podjatosti je zjevně opožděná, Nejvyšší správní soud k ní proto nepřihlížel.

[21] K žádosti stěžovatele o konání ústního jednání Nejvyšší správní soud s odkazem na ustanovení § 109 odst. 2 s. ř. s. konstatuje, že o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Podle citovaného zákonného ustanovení při řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nařizuje jednání pouze ve dvou případech, a to za situace, kdy soud provádí dokazování, a dále pokud to považuje za vhodné. Důvody takové vhodnosti mohou být nejrůznějšího charakteru, nicméně důvodem, pro který by Nejvyšší správní soud musel bez dalšího nařídit jednání, není samotná žádost účastníka o nařízení jednání. Žádost stěžovatele je formulována pouze obecně a neupozorňuje na žádnou skutečnost, která by mohla vést k vybočení ze zákonného pravidla projednávání kasačních stížností bez nařízení jednání. V projednávané věci soud dokazování neprováděl a neshledal nařízení jednání k projednání kasační stížnosti vhodné ani účelné.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl.

[23] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nevnikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. září 2015

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu